

Ведение аналитического учёта в таком разрезе позволит организации анализировать удельный вес, уровень, отклонение и темп изменения расходов по их видам, выявлять тенденции роста (снижения) расходов с целью управления ими, что в дальнейшем поможет осуществлять контроль и управление за деятельностью организации, получать информацию, необходимую для анализа и принятия управленческих решений.

Список цитированных источников

1. Кутер, М.И. Теория бухгалтерского учёта: учебник / М.И. Кутер. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 640 с.
2. Пономаренко, П.Г. Бухгалтерский учёт в потребительской кооперации: учеб. для вузов. В 2 т. Т.2 / П.Г. Пономаренко. – Минск.: Выш. шк., 2005. – 428 с.
3. Хорнгрен, Ч.Т. Бухгалтерский учёт: управленческий аспект: пер. с англ. / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер; под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.

УДК 331.101.262 (477.83)

І.М.Качмарик

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Шурпенкова Р.К.

Львівський інститут банківської справи

Університету банківської справи Національного банку України, м. Львів, Україна

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність дослідження. Сучасний рівень соціально-економічного розвитку України та його суттєві регіональні відмінності потребують використання нових методологічних підходів до дослідження чинників, що на це впливають. В епоху постіндустріального суспільства визначальним з цих чинників є трудовий потенціал, який відображає можливості, інтенсивність і спрямування розвитку регіональних соціально-економічних систем. Це обумовлює доцільність узагальнення існуючих підходів до визначення сутності трудового потенціалу, виявлення особливостей його формування і розвитку на рівні регіону та його аналізу.

Метою роботи є визначення основних факторів, які впливають на якість трудового потенціалу; аналіз впливу демографічних, економіко-організаційних та соціальних чинників на якість трудового потенціалу.

Результати дослідження. Трудовий потенціал характеризується певною діалектичною єдністю кількісних і якісних ознак; це складне суспільно-економічне явище, що має свою структуру, просторову і часову орієнтацію, є процесом, який перебуває в кожен означений момент водночас у різних формах.

Таким чином, трудовий потенціал – це сукупність кількісних і якісних характеристик, які реалізуються під впливом існуючої системи відносин.

Одне з важливих методологічних питань аналізу трудового потенціалу – визначення його структури, яке дозволить точніше сформулювати поняття, встановити вплив факторів на стан і процес розвитку та формування трудового потенціалу. Структура трудового потенціалу – це співвідношення певних кількісних та якісних складових.

Кількісно трудовий потенціал віддзеркалює можливості суспільства забезпечити роботою працездатне населення, а якісно – можливість повного використання отриманих за рахунок інвестицій у трудовий потенціал знань, умінь та професійних навичок [1].

Усі чинники, які впливають на трудовий потенціал, об'єднали в систему якості трудового потенціалу, що охоплює такі її підсистеми, як демографічну, економіко-організаційну та соціальну.

Демографічні показники є визначальними в характеристиці якості трудового потенціалу, бо на їх основі можна спрогнозувати тенденції демографічного розвитку (вік осіб, що проживають на певній території, долю жінок, а звідси народжуваність і приріст населення), а також окреслити резерви часу перебування населення в межах працездатного віку. Розширене демографічне відтворення населення закладає основу для фізичного збільшення трудового потенціалу, а демографічний спад, відповідно, призводить до кількісного зменшення його носіїв.

На жаль в нашій країні демографічні показники здійснюють переважно дестимулюючий вплив на трудовий потенціал, оскільки за роки незалежності в Україні поширилися процеси депопуляції населення, зменшення народжуваності й зростання смертності, що призводить до звуженого відтворення населення, деформує його структуру, збільшує демографічне навантаження на працюючих.

У 2007-2010 рр. відбувається скорочення чисельності населення як в цілому в Україні, так і у майже всіх областях держави. З 1995 по 2001 рр. природне скорочення населення становило 2 272,8 тис. осіб, (близько 300 тис. осіб щороку). Як видно з табл.1 впродовж 2007-2010 рр. темпи скорочення чисельності народжених уповільнювались, що було обумовлене головним чином деякими стабілізаційними процесами в економіці, а темпи зростання кількості померлих у 2007-2010рр. зменшувалися. Отже, характерною ознакою депопуляції в Україні було одночасне погіршення як показників народжуваності, так і смертності, причому в останні два роки воно відбувалось переважно за рахунок зростання кількості померлих [2].

Таблиця 1 – Природний рух населення у 2007-2010 роках у Львівській області

Роки	Кількість померлих, тис. чол.	Темпи зростання кількості померлих до попереднього року, %	Кількість народжених, тис. чол.	Темпи скорочення кількості народжених до попереднього року, %	Природний приріст (скорочення), тис. чол.
2007	34,75	-	27,27	-	-7,48
2008	34,89	100,4	27,45	100,7	-7,44
2009	32,85	94,15	30,08	109,58	-2,77
2010	32,64	99,36	28,65	95,24	-3,99
станом на 01.08.2011	21,0	-	19,15	-	-1,85

Аналізуючи табл. 1. можна сказати, що у січні-серпні 2011р. в Львівській області народилось 19151 дітей, що на 200 осіб більше порівняно з січнем-серпнем попереднього року. Найвищий рівень народжуваності у Сколівському районі (160 осіб на 10000 наявного населення), найнижчий – у м.Дрогобич (100 осіб на 10000 наявного населення).

За січень-серпень 2011р. кількість померлих в області порівняно із відповідним періодом 2010 р. зменшилась на 2,9% і становила 21,0 тис. осіб. На 100 випадків смертей припадає 91 живонароджена дитина. Найвищий рівень смертності у Перемишлянському районі, найнижчий – у м.Новий Розділ (відповідно 192 та 70 померлих на 10000 наявного населення). За причинами смерті перше місце посідають хвороби системи кровообігу, друге – новоутворення, третє – зовнішні причини смерті та захворюваності.

Загальний рівень смертності у сільській місцевості був в 1,5 раза вищий, ніж у міських поселеннях.

Скорочення чисельності населення України слід розглядати як негативне явище не лише з позиції демографічного відтворення населення, але й з економічних міркувань, внаслідок того, що зміни у віковій структурі безпосередньо впливають на відродження та розвиток вітчизняного виробництва. Тенденція до зниження питомої ваги молоді створює перепони для розвитку нових виробництв, впровадження нової техніки та технологій.

За роки незалежності неоціненних втрат завдала трудовому потенціалу міграція населення. На демографічний спад також негативним чином впливають міграційні процеси.

З початку 90-х років минулого століття в Україні загалом і у Львівській області зокрема, особливої актуальності набули міграційні переміщення. У другій половині 90-х років у середньому майже 80% загальної зменшення населення в області припадало на міграційне скорочення, у 2010 році – 13,9% (у 2007 – 14,3%). Зменшення міграційних втрат населення спостерігається з 2002 року. У 2010 році від'ємне сальдо міграції склало 1197 осіб, що менше порівняно з попереднім роком на 3,7%. На Львівщині щорічно відбувається міграційне скорочення населення, але його обсяги зменшуються. Упродовж 2010 року через від'ємне сальдо Львівщина втратила 1,4 тис. осіб, з них 1 тисячу – в обміні з іншими регіонами України, та 0,4 тис. – у міжнародному обміні. Міграційні процеси продовжують мати негативний вплив на зміни вікової структури населення, зокрема зменшення частки осіб працездатного віку. Головним чинником міграційного впливу населення із області є економічний. Низькі заробітки і невисока працезабезпеченість населення регіону створюють передумови для пошуку працівниками роботи за межами місць проживання.

Не менш важливим фактором, що характеризує трудовий потенціал є стан здоров'ям населення. Здоров'я населення є запорукою можливості використання потенціалу в суспільному виробництві. Здоров'я народу значною мірою залежить від комплексного підходу держави у питаннях охорони здоров'я (профілактики та лікування), екології, соціально-економічної політики. Упродовж 2010 року вперше зареєстрована захворюваність населення становила 2272 тис. випадків захворювань, що відповідно більше на 5,7% та 24,7%, ніж у 2007 та 1995 роках. Серед хворих, які звернулися до лікарів протягом 2010 року у половини виникли проблеми з органами дихання (1136 тис. випадків захворювань). У середньому кожний шістнадцятий захворів на хвороби системи кровообігу (243,6 тис. випадків), кожний вісімнадцятий – на хвороби шкіри та підшкірної клітковини (223,3 тис.), дев'ятнадцятий – ока та його додаткового апарату (216,6 тис.) або сечостатеву систему (172,7 тис.), двадцятий – кістково-м'язову систему та сполучну тканину (110,17 тис.), двадцять третій – органи травлення (93,2 тис.).

Основними причинами смертності населення Львівщини у 2010 році були хвороби системи кровообігу (63,6% від загальної кількості померлих), новоутворення (11,3%), зовнішні причини захворюваності та смертності (7,2%), хвороби органів дихання (4,3%), хвороби органів травлення (3,7%), деякі інфекційні та паразитарні хвороби (1,8%).

Не менш важливою є і професійна орієнтація людей середнього й старшого віків, необхідність проведення якої обумовлена вивільненням працівників з підприємств, що збанкрутували; з неконкурентноспроможних та екологічно шкідливих виробництв, добувних галузей, сільського господарства. Основним державним органом, який надає послуги по профорієнтації населення, особливо тієї його частини, що шукає роботу, є Державна служба зайнятості [3].

Крім демографічних характеристик, освітньо-професійного рівня, на ефективність використання трудового потенціалу також впливає мобільність працюючого населення. На відміну від плинності, коли працівник незадоволений своїм робочим місцем, мобільність є прогресивним процесом і виявляє готовність та здатність працівника змінити місце роботи з метою професійного та творчого пошуку.

Трудова мобільність – це процес руху робочої сили в територіально-галузевому та професійно-кваліфікаційному розрізах і є своєрідною формою її адаптації до нових технологічних та економічних умов функціонування [4].

Також на якість трудового потенціалу значно впливають економічні інтереси економічно активного населення. Саме економічні інтереси, які ґрунтуються на потребах населення, через співвідношення очікуваного та отриманого результату від трудової діяльності визначають трудові мотивації, впливають на повноту реалізації здатностей до праці. На мотивації до праці також суттєво впливають трудові традиції, рівень економічної та правової грамотності, рівень продуктивності та фондоозброєності праці [5].

Висновки. Підсумком комбінації всіх структурних елементів трудового потенціалу є те, що він стає здатним до реального функціонування. Оптимізація трудового потенціалу за критерієм ефективності результатів може здійснюватися в наступних напрямках. По-перше, через підвищення рівня трудового потенціалу конкретного працівника і на цій основі збільшення емерджентного ефекту. По-друге, за рахунок удосконалення всіх стадій відтворення трудового потенціалу всіх рівнів, тому що цього вимагає нова соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні. Слід зауважити, що оптимальність як характеристика трудового потенціалу полягає в одночасному розвитку всіх елементів трудового потенціалу. Якщо розвиток якої-небудь однієї якості трудового потенціалу не супроводжується відповідним розвитком іншої, то такий процес не оптимальний, тобто оптимальність полягає в динамічному кількісно-якісному узгодженні всіх елементів трудового потенціалу з потребами виконуваної роботи.

Список використаних джерел

1. Долишний, М.И. Качество трудового потенциала (социально-экономический аспект). – К.: Наук.думка, 1986. – С.10.
2. Статистичний щорічник України за 2010 рік / За ред. О.Г. Осауленка; Держкомстат України. – К., 2010. – С. 374.
3. Васильченко, В.С. Ринок праці: теоретичні основи і державна політика: посіб. для працівників державної служби зайнятості. – К., 2000. – 550 с.
4. Долішній, М.І. Трудовий потенціал, зайнятість і ринок праці / М.І. Долішній, С.М. Злупко, Т.С. Злупко, Т.Б. Токарський. – Львів, 1997. – 340 с.
5. Тарасович, В. До проблем економічного зростання України // Економіка України. – 1999. – № 8. – С. 11-18.

УДК 656.2.065

Шитько М.И.

Научный руководитель: старший преподаватель Борисенко Е.В.

Белорусский государственный университет транспорта, г. Гомель, РБ

РАЗВИТИЕ МЕТОДИКИ УЧЕТА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАПАСОВ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ

Среди всех видов транспорта, получивших развитие в Республике Беларусь, лидирующие позиции занимает *железнодорожный транспорт*, который представляет собой вид наземного рельсового транспорта в совокупности его коммуникаций, транспортных средств, обеспечивающих управленческую и эксплуатационную деятельность железной дороги. Как и всякий производственный комплекс, железнодорожный транспорт имеет свои особенности, главной из которых является то, что продукт транспорта (перевозка) не имеет вещественной формы, в связи с чем отсутствует сырьевая составляющая, образующая субстанцию готового продукта. Исходя из этого, железнодорожный транспорт можно назвать *нематериалоемким производством*. Рассмотрим, насколько справедливо данное предположение.

Белорусская железная дорога – это многоотраслевая, сложная организационная структура, в состав которой входит множество подразделений, выполняющих определенные функции в осуществлении перевозочного процесса. В выполнении перевозки участвует целый комплекс технических средств, таких как: железнодорожный путь, подвижной состав, линии передачи и связи и др. Для того чтобы поддерживать технические средства в исправном состоянии (осуществлять текущее содержание, ремонт), на железной дороге необходимо наличие определенного вида материальных ресурсов. Важным условием непрерывности перевозочного процесса и своевременного удовлетворения потребностей в перевозках является наличие материальных ресурсов в соответствующем объеме и структуре. Так как процесс перевозок осуществляется непрерывно, а необходимые материальные ресурсы поступают периодически, то возникает необходимость создания производственных запасов [4].

В каждом хозяйстве Белорусской железной дороги преобладает определенный вид производственных запасов, что определяется спецификой его деятельности. Так, например, в локомотивном хозяйстве преобладают запасы горюче-смазочных материалов, в вагонном хозяйстве – запасных частей, комплектующих изделий, конструкций и деталей, в хозяйстве пути – материалов верхнего строения пути и т.д. В настоящей статье особое внимание будет уделено материалам верхнего строения пути, так как железнодорожный путь, а именно его технически исправное состояние, является основополагающим критерием, позволяющим обеспечить своевременность, качество и безопасность осуществления перевозочного процесса.

Преобладание материалов верхнего строения пути (рельсы, шпалы, стрелочные переводы, болты и т.д.) в структуре производственных запасов хозяйства пути обусловлено *основной задачей*, кото-